

KARTA OPISU PRZEDMIOTU - SYLABUS

Nazwa przedmiotu

Projektowanie układów regulacji [N1AiR2>PUR]

Przedmiot

Kierunek studiów

Automatyka i robotyka

Rok/Semestr

4/7

Studia w zakresie (specjalność)

–

Profil studiów

ogólnoakademicki

Poziom studiów

pierwszego stopnia

Język oferowanego przedmiotu

polski

Forma studiów

niestacjonarne

Wymagalność

obligatoryjny

Liczba godzin

Wykład

20

Laboratorium

20

Inne

0

Ćwiczenia

0

Projekty/seminaria

0

Liczba punktów ECTS

5,00

Koordynatorzy

dr inż. Marta Drażkowska

marta.drazkowska@put.poznan.pl

prof. dr hab. inż. Maciej Michałek

maciej.michalek@put.poznan.pl

Wykładowcy

Wymagania wstępne

Student rozpoczynający przedmiot powinien posiadać podstawową wiedzę z zakresu analizy i implementacji (w środowisku Matlab-Simulink) układów regulacji automatycznej dla systemów SISO w kontekście podstawowych zadań sterowania, posiadać wiedzę na temat budowy i własności regulatorów oraz filtrów liniowych, posiadać umiejętność wykorzystania transformat Laplace'a i Laurenta, umiejętność opisu dynamiki systemów w przestrzeni stanu i w postaci wejściowo-wyjściowej; powinien znać i umieć stosować podstawowe metody analizy stabilności dla liniowych układów dynamicznych, znać podstawowe cele sterowania oraz kryteria oceny jakości sterowania ze sprzężeniem zwrotnym, umieć aproksymować układy nieliniowe w otoczeniu punktu pracy, umieć implementować i testować schematy blokowe układów dynamicznych w środowisku Matlab-Simulink. Ponadto student powinien umieć korzystać z podstawowych technik informacyjno-komunikacyjnych, umieć pozyskiwać informacje ze wskazanych źródeł, a także powinien wykazywać gotowość do podjęcia współpracy w ramach zespołu.

Cel przedmiotu

Celami przedmiotu są: systematyzacja i poszerzenie zagadnień związanych z projektowaniem struktur układów sterowania oraz zagadnień związanych z doбором parametrów projektowych bloków funkcjonalnych obwodów regulacyjnych dla systemów dynamicznych liniowych i nieliniowych w kontekście różnych rodzajów zadań sterowania definiowanych w warunkach praktycznych; przedstawienie fundamentalnych ograniczeń dotyczących problemu projektowania układów regulacji; wprowadzenie wybranych metod projektowych dla wybranych zadań sterowania i omówienie warunków ich stosowalności; wypracowanie umiejętności świadomego i konstruktywnego wykorzystania poznanych metod projektowych do różnych zadań sterowania oraz oceny jakości pracy powstałych systemów sterowania.

Przedmiotowe efekty uczenia się

Wiedza:

1. Systematyzacja i pogłębiona wiedza w zakresie projektowania struktury i bloków funkcjonalnych układów sterowania ze sprzężeniem zwrotnym i wyprzedzającym dla różnych rodzajów zadań sterowania i w kontekście różnych kryteriów jakościowych definiowanych z uwzględnieniem praktycznych warunków pracy takich układów. [K1_W1],[K1_W14],[K1_W17]
2. Znajomość fundamentalnych ograniczeń dotyczących projektowania układów sterowania ze sprzężeniem zwrotnym i ich konsekwencji dla uzyskiwanej jakości sterowania. [K1_W12],[K1_W14]
3. Rozszerzona wiedza na temat wybranych technik wykorzystania modeli obiektów do celów projektowania bloków funkcjonalnych układów sterowania oraz rozszerzona wiedza na temat sposobów implementacji podstawowych bloków funkcjonalnych układów regulacji. [K1_W1],[K1_W17]
4. Znajomość praktycznych technik modyfikacji własności regulacyjnych i możliwości funkcjonalnych obwodów sterowania metodą 'add-on'. [K1_W17],[K1_W19]

Umiejętności:

1. Rozróżnianie typów zadań sterowania stawianych w praktycznych układach regulacji na podstawie postawionego problemu oraz umiejętność określenia i krytycznej oceny wymagań jakościowych dla tych zadań. [K1_U24]
2. Dobór/wyprowadzanie struktury układu regulacji i jego bloków funkcjonalnych dla postawionego problemu sterowania i dla zadanego typu dynamiki obiektu. Ocena trudności praktycznej realizacji oraz fundamentalnych ograniczeń zaprojektowanego układu i świadomy wybór rozwiązań kompromisowych. [K1_U22],[K1_U24],[K1_U29]
3. Implementacja zaprojektowanego układu sterowania w układzie szybkiego prototypowania i ocena uzyskanej jakości sterowania na podstawie różnych kryteriów jakościowych. [K1_U9],[K1_U24]

Kompetencje społeczne:

1. Umiejętność pracy w zespole oraz świadomość pozatechnicznych skutków podejmowanych decyzji projektowych w obszarze automatycznych układów regulacji. [K1_K2],[K1_K3]
2. Świadomość konieczności profesjonalnego podejścia do zagadnień technicznych i krytycznej oceny dokonywanych wyborów projektowych. [K1_K5],[K1_K1]

Metody weryfikacji efektów uczenia się i kryteria oceny

Efekty uczenia się przedstawione wyżej weryfikowane są w następujący sposób:

A) W zakresie wykładów weryfikowanie założonych efektów kształcenia realizowane jest poprzez ocenę wiedzy studentów podczas pisemnego egzaminu końcowego w formie testu wyboru. Test zawiera 20-30 pytań, każde z czterema odpowiedziami (A, B, C, D), z których zawsze dwa są poprawne i dwa fałszywe. Wybór dwóch poprawnych odpowiedzi daje 1 punkt za dane pytanie; wybór jednej odpowiedzi poprawnej i jednej fałszywej daje 0 punktów za dane pytanie; wybór jednej odpowiedzi poprawnej i brak drugiej odpowiedzi skutkuje przyznaniem 0,5 punktu za dane pytanie (pozostałe wybory dają 0 punktów za dane pytanie). Uzyskanie pozytywnej oceny z testu wymaga zdobycia ponad połowy maksymalnej liczby punktów.

B) W zakresie zajęć laboratoryjnych weryfikowanie założonych efektów kształcenia realizowane jest poprzez bieżącą ocenę postępów w nauce, a także przez końcową ocenę jakości działania zaprojektowanego układu sterowania, ocenę pisemnego raportu z realizacji postawionego zadania, a także ocenę odpowiedzi na pytania merytoryczne związane z wykonanym zadaniem.

Treści programowe

Przedmiot obejmuje następujące treści programowe:

- określenie zagadnienia projektowania układu regulacji automatycznej (PUR),
- praktyczne skutki niewłaściwego podejścia do zagadnienia PUR,
- rodzaje i cechy zadań regulacji automatycznej,
- matematyczne modele procesów i obiektów sterowania,
- wybrane struktury układów regulacji automatycznej (URA),
- wybrane metody projektowania URA i przykłady ich zastosowania,
- symulacyjna i weryfikacja działania wybranych URA,
- fundamentalne ograniczenia związane z projektowaniem URA.

Tematyka zajęć

Program wykładów obejmuje następujące zagadnienia:

- zagadnienia wstępne (na czym polega proces projektowania URA, zasadniczy cel sterowania, problem odporności URA, praktyczne aspekty projektowania URA i skutki niewłaściwego projektowania URA),
- klasyfikacja zadań i celów sterowania stawianych układom regulacji w warunkach praktycznych, ich cechy i przykłady praktyczne (stabilizacja / regulacja stałowartościowa, regulacja nadążna, śledzenie trajektorii programowej, ekstremalizacja),
- kryteria jakości sterowania w kontekście praktycznych problemów sterowania; sposoby porównywania jakości działania układów regulacji; stabilność a odporność i jakość sterowania; miary odporności układu regulacji,
- analiza technicznych i pozatechnicznych skutków niewłaściwego doboru struktury i parametrów układu sterowania,
- projektowanie/dobór struktury układu regulacji oraz jego bloków funkcjonalnych na podstawie postawionego zadania sterowania i własności obiektu sterowania (układy sterowania kaskadowego, sprzężenie wyprzedzające od zakłócenia i od sygnału zadanego, filtry wstępne, filtry pomiarowe i wyjściowe, estymatory sygnałów niemierzalnych, korektor efektu 'windup', blok D regulatora vs. sprzężenie tachometryczne); krytyczna ocena możliwych skutków podjętych decyzji projektowych,
- obiekty trudne w sterowaniu (z opóźnieniem czasowym, z zerami w RHP, niestabilne z zerami w RHP, z wieloma modami słabo tłumionymi, o dynamice wysokiego rzędu, silnie nieliniowe) i sposoby podejścia do projektowania układów sterowania dla takich obiektów,
- fundamentalne ograniczenia związane z projektowaniem układów regulacji (funkcja wrażliwości i komplementarna funkcja wrażliwości, całka Bodego i efekt 'waterbed', skuteczność sprzężenia wyprzedzającego w obecności niepewności modelu, ograniczenia projektowe związane z jakością sterowania w obecności szumów pomiarowych w sprzężeniu zwrotnym, praktyczne skutki ograniczenia sygnału sterującego),
- wybrane techniki i metody projektowania oraz parametrycznej syntezy układów regulacji (świadomy dobór bloków funkcjonalnych regulatorów liniowych, metoda połówkowa redukcji modeli, metoda IMC / SIMC, projektowanie układów regulacji dla obiektów z opóźnieniem, regulator 2DOF w strukturze R-S-T, metoda lokowania biegunów i redukcji wpływu zer transmitancji układu zamkniętego, projektowanie sprzężenia wyprzedzającego pełnego i częściowego),
- zasady projektowania i implementacji generatorów sygnałów referencyjnych,
- podstawowe zasady projektowania i implementacji regulatorów dyskretnych dla ciągłych obiektów sterowania,
- wybrane zagadnienia estymacji / rekonstrukcji niemierzalnych sygnałów w układzie sterowania,
- przykłady rozwiązywania zadań projektowych w obszarze układów regulacji automatycznej.

W ramach zajęć laboratoryjnych zespoły studenckie implementują i testują wybrane układy regulacji w środowisku symulacyjnym.

Metody dydaktyczne

A) Wykłady: prezentacja multimedialna dodatkowo ilustrowana przykładami podawanymi i analizowanymi na tablicy.

B) Ćwiczenia laboratoryjne: realizacja zadań programistyczno-symulacyjnych przez (2-4)-osobowe zespoły studenckie w tematyce podanej przez prowadzącego.

Literatura

Podstawowa:

[1] Control system design, G. C. Goodwin, S. F. Graebe, M. E. Salgado, Prentice Hall, 2001

[2] Advanced PID control, K. J. Astrom, T. Hagglund, ISA, 2006

[3] Feedback control. Linear, nonlinear and robust techniques and design with industrial applications, S. J. Dodds, Springer, 2015

Uzupełniająca:

[4] Multivariable control design. Analysis and design, S. Skogestad, I. Postlethwaite, Wiley, 2005

[5] Computer-controlled systems. K. J. Astrom, B. Wittenmark, Prentice Hall, 1997

Bilans nakładu pracy przeciętnego studenta

	Godzin	ECTS
Łączny nakład pracy	125	5,00
Zajęcia wymagające bezpośredniego kontaktu z nauczycielem	42	1,50
Praca własna studenta (studia literaturowe, przygotowanie do zajęć laboratoryjnych/ćwiczeń, przygotowanie do kolokwium/egzaminu, wykonanie projektu)	83	3,50